

EXPUNERE DE MOTIVE

la Legea pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.11/2003 privind gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală

Utilizarea în scopuri exclusiv pașnice a energiei nucleare în România creează avantaje în planul asigurării securității energetice a țării, protecției mediului prin cantitatea relativ mică a substanțelor poluante emise în atmosferă și al dezvoltării socio-economice pe termen lung. Dezvoltarea energiei nucleare și a aplicațiilor pașnice în industrie, medicină, agricultură și în alte domenii de interes social trebuie să evolueze în paralel cu asigurarea unor standarde ridicate de securitate nucleară în exploatarea și protecția fizică a instalațiilor nucleare, precum și gestionarea, inclusiv depozitarea definitivă, în condiții de siguranță a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, rezultate din activitățile nucleare.

În conformitate cu „Principiile Managementului Deșeurilor Radioactive”, publicate în anul 1995 de Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) la Viena, obiectul managementului deșeurilor radioactive constă în „gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive într-o manieră care protejează populația și mediul, în prezent și în viitor, fără să creeze probleme generațiilor viitoare”.

Referitor la stabilirea unor structuri adecvate pentru gestionarea deșeurilor radioactive, AIEA propune modelul de infrastructură cunoscut sub numele de „triunghi clasic” compus din: organul de control și reglementare, generatorul de deșeuri și operatorul depozitului definitiv, triunghi în centrul căruia se află politica pentru managementul deșeurilor radioactive care trebuie să fie reglementată din punct de vedere legislativ la nivel național.

România a aderat la instrumentele juridice adoptate sub egida AIEA în domeniul garanțiilor nucleare, securității instalațiilor nucleare, protecției fizice a materialelor nucleare, răspunderii civile în caz de accident nuclear și al gestionării în

condiții de siguranță a deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat. De asemenea, în practica națională de licențiere și control al activității nucleare, au fost preluate standardele tehnice convenite și aprobate în cadrul AIEA.

În acest context putem menționa că prin Legea nr. 105/1999 România a ratificat „Convenția comună asupra gospodăririi în siguranță a combustibilului uzat și asupra gospodăririi în siguranță a deșeurilor radioactive”, adoptată la Viena la 5 septembrie 1997, iar prin Legea nr. 43/1995 a ratificat „Convenția privind securitatea nucleară”, adoptată la Viena la 17 iunie 1994.

În vederea aplicării „Convenției” la nivel național, este necesară o delimitare clară a atribuțiilor și responsabilităților instituțiilor implicate în diferitele etape ale gestionării combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive până la depozitarea definitivă, precum și stabilirea mecanismelor de alocare a resurselor financiare și umane, în conformitate cu prevederile art. 19 și art. 22 din „Convenție”.

În același sens, Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare prevede necesitatea instituirii unei modalități de finanțare și organizare a activităților privind gestionarea deșeurilor radioactive și a combustibilului uzat, inclusiv depozitarea definitivă.

Având în vedere practica internațională în domeniul nuclear, condițiile specifice din România, precum și resursele și infrastructura existente, se impune înființarea unei autorități cu competențe în gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea definitivă. Această autoritate națională competentă, denumită Agenția Națională pentru Deșeuri Radioactive, trebuie să se organizeze și să funcționeze ca instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Economiei și Comerțului, care-i va stabili, prin hotărâre a Guvernului, patrimoniul aferent, organigrama și regulamentul de organizare și funcționare.

Statutul Agenției Naționale pentru Deșeuri Radioactive, ca instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Economiei și Comerțului, poate garanta exercitarea controlului statului asupra deciziilor privind respectarea

obligățiilor legate de gestionarea în siguranță a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea definitivă în conformitate cu prevederile convențiilor și acordurilor internaționale la care România este parte.

În acest context, Agenția Națională pentru Deșeuri Radioactive, responsabilă cu gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea definitivă, precum și cu coordonarea programelor de dezafectare a instalațiilor nucleare, va gestiona activitățile prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 11/2003, cu costuri minime și cu respectarea reglementărilor naționale în vigoare.

Dotările tehnice în domeniul nuclear, infrastructura și expertiza tehnică recunoscută atât în țară, cât și în străinătate, impun ca sediul Agenției Naționale pentru Deșeuri Radioactive (ANDRAD) să fie în cadrul Sucursalei de Cercetări Nucleare cu sediul în orașul Mioveni, strada Câmpului, nr. 1/C.P.78, județul Argeș.

Resursele financiare necesare desfășurării activităților propuse în prezentul act normativ urmează să fie asigurate din următoarele surse:

- a) contribuții directe anuale ale titularilor de autorizație nucleară, stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului coordonator ANDRAD;
- b) donații, sponsorizări, asistență financiară acordată de persoane fizice sau juridice, publice sau private, organizații internaționale;
- c) alte surse de finanțare, stabilite de Guvern, la propunerea ministerului coordonator ANDRAD.

Constituirea acestor resurse financiare este o practică internațională și constituie garanția pentru generațiile viitoare privitor la depozitarea definitivă a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, într-o manieră care să asigure protecție personalului expus profesional, a populației, a mediului și a proprietății.

Sumele se utilizează pentru finanțarea activităților cuprinse în Planul Anual de Activități privind gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea

definitivă și dezafectarea instalațiilor nucleare, plan elaborat în baza Strategiei Naționale în domeniu.

Trebuie menționat că fondurile se cumulează anual, iar cheltuirea unor sume importante se va face după epuizarea duratei de viață utilă a instalațiilor nucleare când are loc dezafectarea acestora și depozitarea definitivă a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive.

Stabilirea cuantumului contribuțiilor la fond se bazează pe următoarele principii:

- a) încurajarea activităților nucleare în scopuri pașnice;
- b) descurajarea utilizării instalațiilor nucleare cu vechime peste durata de viață utilă;
- c) încurajarea reducerii volumului de deșeuri nucleare generate;
- d) influența contribuțiilor asupra prețului energiei electrice generate din surse nucleare.

Mecanismul de constituire a fondului și de organizare a infrastructurii creează premisele asigurării în timp util a resurselor financiare, materiale și umane pentru pregătirea, planificarea și efectuarea dezafectării instalațiilor nucleare, precum și pentru gestionarea eficientă și sigură a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea definitivă. Prin Ordonanța Guvernului nr. 11/2003 se completează cadrul legislativ existent în domeniul nuclear din România.

Menționăm că la elaborarea Ordonanței Guvernului nr. 11/2003 au fost avute în vedere comentariile și observațiile care au rezultat în urma analizei acesteia, din punct de vedere tehnic și juridic, de specialiști din cadrul departamentelor de resort ale Agenției Internaționale de Energie Atomică de la Viena și, respectiv, ai Comisiei Europene.

Față de cele prezentate mai sus, Parlamentul României a adoptat Legea pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.11/2003 privind gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală.